

การประเมินหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย (หลักสูตรใหม่ พ.ศ. 2561) คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

An Evaluation of the Master of Education Program in Early Childhood Education (New Curriculum, 2018 CE), Faculty of Education, Burapha University

ศิริประภา พุทธิกุล¹, เชาวง ซ่อนบุญ², สุกัลยา สุเมธ² และชนาสร นิมนวล³

Siraprapa Phrutikul¹, Chaweng Sonboon², Sukanlaya Sucher² and Chanasorn Nimnual³

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย (หลักสูตรใหม่ พ.ศ. 2561) คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา โดยใช้รูปแบบการประเมินแบบชิปปี้ (CIPP Model) ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร อาจารย์ผู้สอน ศิษย์เก่า ศิษย์ปัจจุบัน ผู้ใช้บัณฑิต รวมจำนวน 37 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล คือ แบบสอบถามและแนวคำถามสำหรับการสนทนากลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ค่าร้อยละ (%) ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา ผลการวิจัย พบว่า หลักสูตรมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุดทั้งในภาพรวม ($\mu = 4.92$, $\sigma = 0.29$) และรายด้าน โดยด้านกระบวนการมีคะแนนเฉลี่ยมากที่สุด ($\mu = 4.94$, $\sigma = 0.24$) รองลงมาเป็นด้านผลผลิต ($\mu = 4.93$, $\sigma = 0.27$) ด้านบริบท ($\mu = 4.93$, $\sigma = 0.26$) และด้านปัจจัยนำเข้า ($\mu = 4.82$, $\sigma = 0.42$) ตามลำดับ ข้อเสนอแนะจากผู้ให้ข้อมูล มีดังนี้ (1) ด้านบริบท ควรเพิ่มทางเลือกแผนการเรียนที่ทำสารนิพนธ์หรือวิทยานิพนธ์เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (2) ด้านปัจจัยนำเข้า ควรจัดทำระบบฐานข้อมูลของกลุ่มเป้าหมาย (3) ด้านกระบวนการ ควรเพิ่มกิจกรรมเสริมหลักสูตรเกี่ยวกับการศึกษาดูงาน และ (4) ด้านผลผลิต ควรเพิ่มคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ได้แก่ สมรรถนะที่เท่าทันการเปลี่ยนแปลง ทักษะการพัฒนานวัตกรรมที่สนองตอบบริบทสังคมพหุวัฒนธรรมเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (EEC)

คำสำคัญ: การประเมินหลักสูตร, การศึกษามหาบัณฑิต, การศึกษาปฐมวัย

¹ รองศาสตราจารย์ ดร., ภาควิชาการจัดการเรียนรู้ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

¹ Assoc Prof. Dr., Department of Learning Management, Faculty of Education, Burapha University

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., ภาควิชาการจัดการเรียนรู้ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

² Assist. Prof. Dr., Department of Learning Management, Faculty of Education, Burapha University

³ อาจารย์ ดร., ภาควิชาการจัดการเรียนรู้ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

³ Lecturer, Department of Learning Management, Faculty of Education, Burapha University

Corresponding Author E-mail: siraprapa.ptk@gmail.com

Abstract

The purpose of this study was to evaluate the Master of Education program in Early Childhood Education (New Curriculum, 2018 CE) offered by the Faculty of Education at Burapha University using the CIPP evaluation model. In this study, 37 research participants including experts, support staff, lecturers, alumni, current students, and employers, were involved. Data were collected through a questionnaire and a focus group discussion guide. Data were analyzed using percentage (%); mean (μ); standard deviation (σ); and content analysis. The results indicated that the program was appropriate at the highest level overall ($\mu = 4.92$, $\sigma = 0.29$) and in all aspects. The average of the process received the highest score ($\mu = 4.94$, $\sigma = 0.24$) followed by those of the output ($\mu = 4.93$, $\sigma = 0.27$), the context ($\mu = 4.93$, $\sigma = 0.26$), and the input ($\mu = 4.82$, $\sigma = 0.42$) respectively. The stakeholders' suggestions included: (1) Context: Adding an alternative plan for individual study or thesis to meet the needs of stakeholders; (2) Input: Creating a database system of the target group; (3) Process: Including more extracurricular activities such as academic field trips in the program; and (4) Output: Incorporating expected learning outcomes, encompassing competencies and innovative skills for responding to a changing world, multicultural context of the Eastern Economic Corridor (EEC).

Keywords: Curriculum Evaluation, Master's Degree, Early Childhood Education

บทนำ

หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาระดับบัณฑิตยศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา เป็นหลักสูตรใหม่ซึ่งสภามหาวิทยาลัยบูรพาได้ให้ความเห็นชอบหลักสูตร และสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาได้รับทราบความเห็นชอบหลักสูตรดังกล่าวตั้งแต่ปีการศึกษา 2561 และได้มีการเปิดรับนิสิตตั้งแต่ภาคการศึกษาต้น ปีการศึกษา 2562 โดยมีวัตถุประสงค์ของหลักสูตรเพื่อมุ่งผลิตมหาบัณฑิตที่มีสมรรถนะ ดังนี้ (1) มีคุณธรรมจริยธรรม จิตวิญญาณความเป็นครู จรรยาบรรณวิชาชีพครู และจรรยาบรรณนักวิจัย (2) มีความรู้รอบในศาสตร์ทางการศึกษาระดับบัณฑิตยศาสตร์และมีความรู้ลึกในประเด็นที่เป็นความสนใจเฉพาะทาง โดยใช้กระบวนการวิจัยเป็นฐานในการแสวงหา บุกเบิก ประยุกต์ความรู้หรือนวัตกรรมทางการศึกษาระดับบัณฑิตย (3) มีทักษะทางปัญญาในการวิเคราะห์ปัญหาที่ซับซ้อนเพื่อหาข้อสรุปและข้อเสนอแนะ พัฒนาความคิดใหม่ พัฒนาต่อยอดความคิดใหม่และองค์ความรู้เชิงวิชาการด้วยการคิดอย่างมีวิจารณญาณ มีทักษะการสื่อสารและเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต และมีการพัฒนาวิชาชีพของตนเองอย่างต่อเนื่อง (4) มีความรับผิดชอบในการปฏิบัติงานระดับสูง มีทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลบนฐานแห่งการเคารพ ยอมรับคุณค่าของ

ความแตกต่างระหว่างบุคคลและความแตกต่างทางกระบวนการทัศน์ และ (5) เป็นผู้นำทางการศึกษาปฐมวัยให้กับท้องถิ่นตามหลักวิชาสากลบนพื้นฐานความเป็นไทยและปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การเปลี่ยนแปลงของยุคสมัย และความแตกต่างของบริบทวัฒนธรรมที่ได้ก่อตัวอยู่

หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย (หลักสูตรใหม่ พ.ศ. 2561) ได้ดำเนินการใช้มา จนถึงปัจจุบัน รวมระยะเวลา 4 ปี โดยมีมหาบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาจากหลักสูตรนี้ จำนวน 7 คน และ นิสิตที่กำลังศึกษาในหลักสูตรนี้จำนวน 12 คน หลักสูตรได้ผ่านการประเมินในภาพรวมโดยสภามหาวิทยาลัยบูรพาและสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาก่อนที่จะมีการนำหลักสูตรไปใช้ แต่ตลอดเวลาที่มีการใช้หลักสูตรยังไม่ได้มีการประเมินหลักสูตรภายหลังการนำไปใช้เพื่อสะท้อนคุณภาพมวลประสบการณ์ที่กำหนดขึ้นสำหรับเป็นแนวทางในการพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุจุดมุ่งหมายของการศึกษารวมทั้งเพื่อให้การปฏิบัติสอดคล้องกับกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาของประเทศไทย (Thai Qualifications Framework for Higher Education; TQF: HEd) ที่ประกาศโดยสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาและเป็นการประกันคุณภาพบัณฑิตที่ได้รับคุณวุฒิให้มีมาตรฐานเทียบเคียงกันในทุกสถาบันอุดมศึกษาทั้งในและต่างประเทศ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552) ดังนั้น กระบวนการวิจัยเพื่อติดตามและประเมินผลหลักสูตรที่มีขั้นตอนเป็นระบบจะทำให้ค้นพบองค์ความรู้เกี่ยวกับคุณภาพการสร้างหลักสูตรความเหมาะสมของการนำหลักสูตรไปใช้ในสถานการณ์จริง ผลสำเร็จ ปัญหาหรืออุปสรรคของการใช้หลักสูตรในทางปฏิบัติ เพื่อนำข้อมูลต่างๆ มาพัฒนาและปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนให้มีคุณภาพเหมาะสมสอดคล้องกับศักยภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างแท้จริงและเท่าทันความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับสังคมในปัจจุบัน (วิชัย วงษ์ใหญ่, 2554; มารุต พัฒนาผล, 2563; วาริรัตน์ แก้วอุไร, 2565; Ornstein & Hunkins, 2018; Oliva, 2009)

การประเมินหลักสูตรตามรูปแบบชิปปี้ (CIPP Model) เป็นรูปแบบการประเมินหลักสูตรรูปแบบหนึ่งที่มีประสิทธิภาพและนำไปใช้ประโยชน์ได้จริง เนื่องจากมีขั้นตอนการดำเนินงานที่เป็นระบบ ต่อเนื่อง และครอบคลุมทุกมิติ (Stufflebeam, 2008; Stufflebeam & Coryn, 2014; Stufflebeam & Shinkfield, 2007) ได้แก่ (1) ด้านบริบท (Context) เป็นการประเมินเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ ความเป็นไปได้ การตอบสนองต่อปัญหาและความต้องการตามสถานการณ์จริง ความเหมาะสมและสอดคล้องกับนโยบายขององค์กรที่เกี่ยวข้อง (2) ด้านปัจจัยนำเข้า (Input) เป็นการประเมินด้านโครงสร้างของหลักสูตร วิธีการ และระบบการบริหารของหลักสูตร (3) ด้านกระบวนการ (Process) เป็นการประเมินการดำเนินการตามแผนที่ได้กำหนดไว้ จุดเด่น ข้อบกพร่อง ปัญหาและอุปสรรคของการดำเนินงาน (4) ด้านผลผลิต (Product) เป็นการประเมินคุณภาพของผลลัพธ์จากการปฏิบัติงานตามที่คาดหวังไว้ ข้อปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้ได้วิธีที่มีประสิทธิภาพมากที่สุด (มารุต พัฒนาผล, 2556) ด้วยเหตุผลและความจำเป็นดังกล่าว คณะผู้วิจัยจึงดำเนินการประเมินหลักสูตรแบบชิปปี้ เพื่อนำผลการประเมินหลักสูตรไปใช้เป็นแนวทางสำหรับการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรให้ทันสมัย สามารถผลิตมหาบัณฑิตทางการศึกษาปฐมวัยตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ

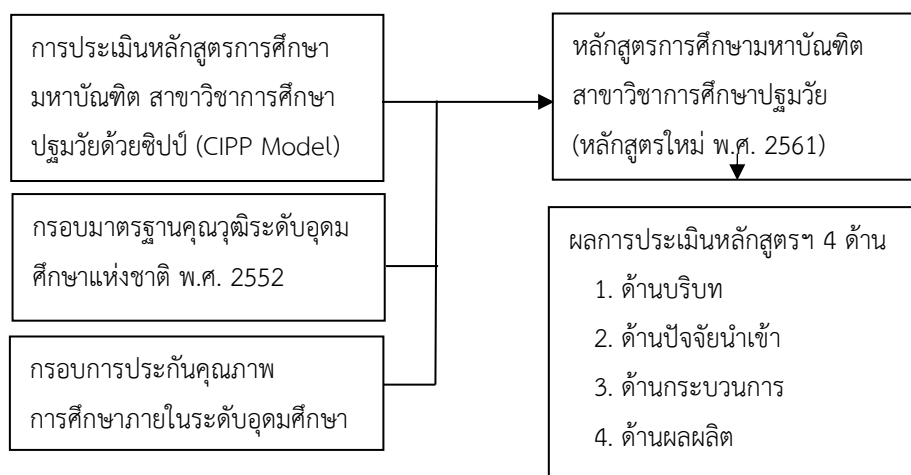
พ.ศ. 2565 ตอบสนองต่อความต้องการของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องอย่างสูงสุด สอดคล้องกับสถานการณ์การพัฒนาทางเศรษฐกิจ สังคมวัฒนธรรม และเป็นกำลังสำคัญของการพัฒนาประเทศชาติสืบไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อประเมินหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย (หลักสูตรใหม่ พ.ศ.2561) คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา 4 ด้าน ได้แก่ (1) ด้านบริบท (Context) (2) ด้านปัจจัยนำเข้า (Input) (3) ด้านกระบวนการ (Process) และ (4) ด้านผลผลิต (Product)

กรอบแนวคิดการวิจัย

แนวคิดที่นำมาใช้สำหรับการวิจัยครั้งนี้ คือ รูปแบบซีบีพี (CIPP Model) ประกอบด้วย (1) การประเมินด้านบริบท หมายถึง การประเมินปรัชญาของหลักสูตร วัตถุประสงค์ของหลักสูตร โครงสร้างของหลักสูตร เนื้อหาและรายวิชาของหลักสูตร (2) การประเมินด้านปัจจัยนำเข้า หมายถึง การประเมินผู้เรียน และการรับเข้าเรียน ด้านอาจารย์ และสิ่งสนับสนุนการเรียน (3) การประเมินด้านกระบวนการ หมายถึง การประเมินการบริหารจัดการหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ และการให้คำปรึกษาทางวิชาการ และ (4) การประเมินด้านผลผลิต หมายถึง การประเมินผลสิ่งที่เกิดหลังจากการใช้หลักสูตร ได้แก่ ผลการเรียนรู้ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2552 และคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ของหลักสูตร ซึ่งผู้วิจัยสามารถสรุปกรอบแนวคิดในการวิจัยได้ ดังนี้

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. การกำหนดกลุ่มเป้าหมาย

1.1 ผู้เข้าร่วมโครงการวิจัย คือ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย (หลักสูตรใหม่ พ.ศ. 2561) ประกอบด้วย (1) ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 2 คน (2) อาจารย์ประจำ

หลักสูตร จำนวน 4 คน (3) อาจารย์ผู้สอน จำนวน 5 คน (4) ศิษย์เก่า จำนวน 7 คน (5) ศิษย์ปัจจุบัน จำนวน 12 คน และ (6) ผู้ใช้บัณฑิต จำนวน 7 คน รวมทั้งสิ้น 37 คน

1.2 การได้มาซึ่งผู้เข้าร่วมโครงการวิจัย โดยการเลือกแบบเจาะจงตามเกณฑ์ ได้แก่ (1) เป็นผู้มี ส่วนได้ส่วนเสียจากทุกกลุ่มตามกรอบการประเมินหลักสูตร ได้แก่ กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาปทุมวัยที่เป็น กรรมการสอบภายนอกของหลักสูตร กลุ่มอาจารย์ประจำหลักสูตรที่ระบุในเล่มหลักสูตร กลุ่มอาจารย์ผู้สอนที่ ปรากฏในระบบทะเบียนของนิสิต กลุ่มศิษย์เก่าและศิษย์ปัจจุบันที่ปรากฏในระบบทะเบียน กลุ่มผู้ใช้บัณฑิต ตามที่นิสิตได้แจ้งชื่อและตำแหน่ง (2) ความสมัครใจในการให้ข้อมูล (3) ความครบถ้วนของข้อมูล

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แนวคำถามสำหรับการสนทนากลุ่มเกี่ยวกับการบริหารงานหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาศาสตรบัณฑิต (หลักสูตรใหม่ พ.ศ. 2561)

2.2 แบบสอบถามออนไลน์ เกี่ยวกับการบริหารงานหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชา การศึกษาศาสตรบัณฑิต (หลักสูตรใหม่ พ.ศ. 2561)

3. การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ

3.1 แนวคำถามสำหรับการสนทนากลุ่มเกี่ยวกับการบริหารงานหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาศาสตรบัณฑิต (หลักสูตรใหม่ พ.ศ. 2561) ผู้วิจัยมีขั้นตอนในการพัฒนาและหาคุณภาพเครื่องมือ ดังนี้

3.1.1 ศึกษาเอกสาร ตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดโครงสร้างและประเด็นการสนทนากลุ่ม

3.1.2 นำประเด็นการสนทนากลุ่มที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาศาสตรบัณฑิต ด้านหลักสูตรและการสอน ด้านการวิจัยและประเมินผล ตรวจสอบความ เทียบตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) ระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์ พบว่ามีค่าระหว่าง 0.67-1.00 สามารถนำไปใช้ได้

3.1.3 จัดเตรียมประเด็นหรือแนวข้อคำถามการสนทนากลุ่มที่ผ่านการพิจารณาจาก ผู้เชี่ยวชาญ เพื่อนำไปใช้ในการนำร่อง และเก็บรวบรวมข้อมูลจากการจัดกิจกรรมประชุมสนทนากลุ่ม

3.2 แบบสอบถามออนไลน์ เกี่ยวกับการบริหารงานหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชา การศึกษาศาสตรบัณฑิต (หลักสูตรใหม่ พ.ศ. 2561) ผู้วิจัยมีขั้นตอนในการพัฒนาและหาคุณภาพเครื่องมือ ดังนี้

3.2.1 ศึกษาเอกสาร ตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดโครงสร้าง ข้อคำถาม และลักษณะ เครื่องมือเป็นแบบออนไลน์ที่มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับของลิเคิร์ต (Likert) จำนวน 3 ชุด ประกอบด้วย (1) แบบสอบถามสำหรับอาจารย์ประจำหลักสูตรและอาจารย์ผู้สอน (2) แบบสอบถาม สำหรับศิษย์เก่าและปัจจุบัน (3) แบบสอบถามสำหรับผู้ใช้นิต

3.2.2 นำแบบสอบถามทั้ง 3 ชุด ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาศาสตรบัณฑิต ด้านหลักสูตรและการสอน ด้านการวิจัยและประเมินผล ตรวจสอบความ

เที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) ระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์ พบว่ามีค่าระหว่าง 0.67-1.00 สามารถนำไปใช้ได้

3.2.3 นำแบบสอบถามมาปรับแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ และใช้นำร่อง (Try out) กับกลุ่มอาจารย์ประจำหลักสูตร อาจารย์ผู้สอน นิสิต ผู้บริหารสถานศึกษา และผู้ใช้บัณฑิตที่ไม่ใช่กลุ่มเป้าหมาย และนำผลนำร่องมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (α - Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ดังนี้ (1) แบบสอบถามสำหรับอาจารย์ประจำหลักสูตร และอาจารย์ผู้สอน เท่ากับ .89 (2) แบบสอบถามสำหรับศิษย์เก่าและปัจจุบัน เท่ากับ .91 (3) แบบสอบถามสำหรับผู้ใช้บัณฑิต เท่ากับ .87 แสดงว่าแบบประเมินมีความน่าเชื่อถือ สามารถนำไปใช้กับกลุ่มเป้าหมายได้

3.2.4 ดำเนินการสร้างเครื่องมือฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มเป้าหมายต่อไป

4. การเก็บรวบรวมและการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคการศึกษาปลาย ปีการศึกษา 2565 ดังนี้

4.1 การสนทนากลุ่ม (Focus Groups) มีการดำเนินการดังนี้

4.1.1 เตรียมการ ประสานงานเพื่อขอความสมัครใจในการเข้าร่วมโครงการโดยมีขั้นตอนและเอกสารแสดงความยินยอมการเข้าร่วมโครงการวิจัยตามที่จริยธรรมการวิจัยในมนุษย์กำหนด นัดหมายเวลา รูปแบบ และกำหนดการในการสนทนากลุ่มกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียแต่ละกลุ่ม จัดเตรียมสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับการดำเนินการสนทนากลุ่มรูปแบบ ณ ที่ตั้ง ภายใต้มาตรการป้องกันโรคระบาด

4.1.2 ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลการสนทนากลุ่มจากผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้น 37 คน ซึ่งแบ่งเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ (1) กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ อาจารย์ประจำหลักสูตร และอาจารย์ผู้สอน รวม 11 คน ผ่านระบบออนไลน์โดยใช้เวลา 3 ชั่วโมง (2) กลุ่มผู้ใช้บัณฑิต จำนวน 7 คน ผ่านระบบออนไลน์โดยใช้เวลา 3 ชั่วโมง และ (3) กลุ่มศิษย์ปัจจุบันและศิษย์เก่า รวม 19 คน ณ ห้องประชุมคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา โดยใช้เวลา 3 ชั่วโมง

4.1.3 ดำเนินการถอดเทปบันทึกการสนทนากลุ่ม จากนั้นดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) จัดระเบียบ จัดกลุ่มข้อมูล (Data organizing) แสดงข้อมูล (Data display) และหาข้อสรุป (Conclusion) จากข้อมูลที่ได้

4.2 แบบสอบถาม มีการดำเนินการดังนี้

4.2.1 เตรียมการจัดทำแบบสอบถามออนไลน์ และเส้นทางการเข้าถึงแบบสอบถามออนไลน์ ประสานงานเพื่อขอความสมัครใจในการเข้าร่วมโครงการโดยมีขั้นตอนและเอกสารแสดงความยินยอมการเข้าร่วมโครงการวิจัยตามที่จริยธรรมการวิจัยในมนุษย์กำหนด

4.2.2 ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยส่งแบบสอบถามซึ่งแบ่งเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ (1) อาจารย์ประจำหลักสูตร และอาจารย์ผู้สอน (2) กลุ่มผู้ใช้บัณฑิต และ (3) กลุ่มศิษย์ปัจจุบันและศิษย์เก่า รวมทั้งสิ้น 31 คน ดังนี้

ตารางที่ 1 จำนวนกลุ่มเป้าหมายในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม

ประเด็นการ ประเมิน	ผู้ให้ข้อมูล					รวม
	อาจารย์ประจำหลักสูตร	อาจารย์ผู้สอน	ศิษย์ปัจจุบัน	ศิษย์เก่า	ผู้ใช้บัณฑิต	
ด้านบริบท	4	5	12	7	-	28
ด้านปัจจัยนำเข้า	4	5	12	7	-	28
ด้านกระบวนการ	4	5	12	7	-	28
ด้านผลผลิต	4	5	12	7	7	35

4.2.3 ดำเนินการตรวจสอบความสมบูรณ์ของการตอบแบบสอบถามแต่ละฉบับ แล้วดำเนินการวิเคราะห์เชิงปริมาณโดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และแปลความหมายโดยใช้เกณฑ์ต่อไปนี้

คะแนนเฉลี่ย 4.51-5.00 หมายถึง มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 3.51-4.50 หมายถึง มีความเหมาะสมในระดับมาก

คะแนนเฉลี่ย 2.51-3.50 หมายถึง มีความเหมาะสมในระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 1.51-2.50 หมายถึง มีความเหมาะสมในระดับน้อย

คะแนนเฉลี่ย 1.00-1.50 หมายถึง มีความเหมาะสมในระดับน้อยที่สุด

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

ผลการประเมินหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ (หลักสูตรใหม่ พ.ศ.2561) ซึ่งได้จากการสนทนากลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่ม รวมทั้งสิ้น 37 คน สรุปได้ ดังนี้

1.1 ความเหมาะสมของหลักสูตร พบว่า

1.1.1 ด้านบริบทมีความเหมาะสม เนื่องจากหลักสูตรมีจุดเด่นสามารถสะท้อนศาสตร์การศึกษาศาสตร์ในระดับบัณฑิตโดยใช้วิจัยเป็นฐานอย่างชัดเจน มีการกำหนดปรัชญา วัตถุประสงค์ การจัดการเรียนรู้ การประเมินผล และโครงสร้างหลักสูตรไว้อย่างสอดคล้องกันเพื่อนำไปสู่การบรรลุผลลัพธ์ที่คาดหวังซึ่งมีที่มาจากความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2552 เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา พ.ศ. 2558 และการตอบสนองต่อสภาพการณ์ปัจจุบัน

1.1.2 ด้านปัจจัยนำเข้ามีความเหมาะสม เนื่องจากหลักสูตรมีหลักเกณฑ์และวิธีการคัดเลือกนิสิต หลักเกณฑ์การคัดเลือกอาจารย์ผู้สอนมีความเหมาะสมทั้งด้านคุณวุฒิและประสบการณ์ของผู้สอน มีสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ สื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอนมีความเหมาะสมและเพียงพอ

1.1.3 ด้านกระบวนการมีความเหมาะสม เนื่องจากหลักสูตรบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ โดยสอบถามความคิดเห็นของนิสิตอย่างสม่ำเสมอ จัดการเรียนการสอนโดยใช้กลยุทธ์การสอนแบบเชิงรุก (Active learning) เน้นให้นิสิตได้เรียนรู้ด้วยการลงมือปฏิบัติในสภาพแวดล้อมแวดล้อมการทำงานจริง

มีการสัมมนานิสิตและคณาจารย์ทุกภาคการศึกษา ใช้กระบวนการวิจัยเป็นฐานในการเรียนรู้ และมีการสัมมนาวิทยานิพนธ์ทุกภาคการศึกษาส่งผลให้สามารถติดตามความก้าวหน้าของนิสิตได้อย่างเป็นระบบ

1.1.4 ด้านผลผลิตมีความเหมาะสม เนื่องจากมหาวิทยาลัยที่สำเร็จการศึกษามีผลการเรียนรู้ตามความคาดหวังของหลักสูตร ซึ่งคุณลักษณะที่โดดเด่น ได้แก่ ความเป็นผู้นำ ใช้กระบวนการวิจัยเป็นฐาน มีจิตวิญญาณความเป็นครูสูง มีทักษะทางปัญญาและทักษะทางวิชาการ มีสมรรถนะการปฏิบัติการสอนที่ใช้นวัตกรรมการวิจัยเป็นฐานและประยุกต์เทคโนโลยีในการจัดกิจกรรมได้อย่างเหมาะสม

1.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการพัฒนาหลักสูตร พบว่า

1.2.1 ด้านบริบท หลักสูตรควรปรับให้ปรัชญามีความสอดคล้องกับบริบทสังคมพหุวัฒนธรรม พื้นที่เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (EEC) และการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) เพิ่มสมรรถนะที่เท่าทันการเปลี่ยนแปลง ทักษะในสังคมพลเมืองดิจิทัล ทักษะการพัฒนานวัตกรรม การเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง ควรเพิ่มแผนการเรียนงานนิพนธ์จากเดิมที่มีเฉพาะแผนวิทยานิพนธ์เพื่อเป็นทางเลือกที่สอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมายมากขึ้น

1.2.2 ด้านปัจจัยนำเข้า หลักสูตรควรจัดทำฐานข้อมูลของกลุ่มเป้าหมายอย่างเป็นระบบเพื่อการประชาสัมพันธ์เชิงรุก โดยเพิ่มเติมกลุ่มกิจการดูแลเด็กปฐมวัยขนาดเล็กของกลุ่มเศรษฐกิจใหม่ภาคตะวันออก

1.2.3 ด้านกระบวนการ ผู้รับผิดชอบหลักสูตรควรประสานงานกับอาจารย์ผู้สอนเพื่อให้การพัฒนาตรงตามผลลัพธ์การเรียนรู้ที่หลักสูตรคาดหวัง ควรปรับลำดับรายวิชาวิจัยให้เรียนก่อนรายวิชาสถิติ และควรมีกิจกรรมเสริมหลักสูตรการศึกษาฐานเพื่อเพิ่มพูนประสบการณ์นิสิตในบริบทต่างๆ

1.2.4 ด้านผลผลิต หลักสูตรควรเพิ่มผลลัพธ์การเรียนรู้เกี่ยวกับสมรรถนะที่เท่าทันการเปลี่ยนแปลง ความฉลาดทางดิจิทัลและเทคโนโลยี การเผชิญความเสี่ยง ทักษะการพัฒนานวัตกรรม การมีพัฒนาการทางวิชาชีพ การสร้างความเข้าใจเรื่องการพัฒนาเด็กตามหลักวิชาแก่ผู้เกี่ยวข้อง รวมถึงคุณลักษณะความเป็นครูปฐมวัย การคำนึงถึงบริบทสังคมพหุวัฒนธรรมเศรษฐกิจภาคตะวันออกและการพัฒนาที่ยั่งยืน สุขภาวะองค์รวมที่มีความสมดุลทั้งการพัฒนาไปข้างหน้ากับการทำชีวิตปัจจุบันให้มีความสุขผ่านสุนทรียศาสตร์

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

ผลการประเมินหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาศรีอัมวัย (หลักสูตรใหม่ พ.ศ.2561) โดยภาพรวม ซึ่งได้จากการตอบแบบสอบถามของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่ม รวมทั้งสิ้น 35 คน ปรากฏดังตารางที่ 2 ดังนี้

ตารางที่ 2 ผลการประเมินหลักสูตรสาขาวิชาการศึกษาศาสตรบัณฑิต (หลักสูตรใหม่ พ.ศ.2561)

รายการประเมิน	N	จำนวนผู้ตอบ แบบสอบถาม	ร้อยละของจำนวนผู้ตอบ แบบสอบถาม	μ	σ	แปลผล
1. ด้านบริบท	28	23	82.14	4.93	0.26	มากที่สุด
2. ด้านปัจจัยนำเข้า	28	23	82.14	4.82	0.42	มากที่สุด
3. ด้านกระบวนการ	28	23	82.14	4.94	0.24	มากที่สุด
4. ด้านผลผลิต	35	28	80.00	4.93	0.27	มากที่สุด
โดยรวม				4.92	0.29	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการประเมินหลักสูตรการศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาศาสตรบัณฑิต (หลักสูตรใหม่ พ.ศ.2561) ซึ่งได้จากการตอบแบบสอบถามของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่ม โดยภาพรวมผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นว่าหลักสูตรมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.92$, $\sigma = 0.29$) เมื่อพิจารณาจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยด้านกระบวนการมีคะแนนเฉลี่ยมากที่สุด ($\mu = 4.94$, $\sigma = 0.24$) รองลงมาเป็นด้านผลผลิต ($\mu = 4.93$, $\sigma = 0.27$) ด้านบริบท ($\mu = 4.93$, $\sigma = 0.26$) และด้านปัจจัยนำเข้า ($\mu = 4.82$, $\sigma = 0.42$) ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย

1. การประเมินด้านบริบท

ประเด็นที่สอดคล้องกันระหว่างผลการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพจากการประเมินด้านบริบทของหลักสูตร พบว่า ผลการประเมินหลักสูตรด้านบริบทโดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.93$, $\sigma = 0.26$) โดยปรัชญาของหลักสูตรและวัตถุประสงค์ของหลักสูตร มีคะแนนเฉลี่ยมากที่สุด ($\mu = 4.95$, $\sigma = 0.22$) ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยเชิงคุณภาพที่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่มมีความเห็นว่าเป็นปรัชญาและวัตถุประสงค์มีความเหมาะสม ชัดเจน และครอบคลุม สะท้อนถึงศาสตร์ความเป็นปฐมวีย์ และหลักสูตรแสดงให้เห็นเป้าหมายของหลักสูตรที่ชัดเจน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ มาเรียม นิลพันธุ์ (2555) ที่สะท้อนว่า การสร้างหลักสูตรที่ดี ปรัชญา วัตถุประสงค์ของหลักสูตรควรมีความเหมาะสม ตลอดจนการจัดโครงสร้างหลักสูตรและโครงสร้างรายวิชาควรมีความเหมาะสมและสอดคล้องกัน เพื่อสะท้อนให้เห็นถึงเป้าหมายของหลักสูตรที่ชัดเจน

ประเด็นที่แตกต่างกันระหว่างผลการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพจากการประเมินด้านบริบทของหลักสูตร พบว่า ข้อมูลเชิงปริมาณแสดงผลภาพรวมด้านบริบทมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด แต่จากข้อมูลเชิงคุณภาพด้านบริบทของหลักสูตร ปรากฏผลสะท้อนว่าหลักสูตรควรมีการพิจารณาให้รักษาจุดเด่นเกี่ยวกับการผลิตบัณฑิตที่ใช้การวิจัยเป็นฐาน เนื่องจากสะท้อนผลจากคุณภาพบัณฑิตที่

จบการศึกษาไปอย่างชัดเจนเป็นรูปธรรมว่าสามารถนำนวัตกรรมไปแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในสภาพจริง และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องจนนำไปสู่ความก้าวหน้าทางวิชาชีพ ซึ่งสะท้อนตรงตามประโยชน์ของการวิจัยที่ผู้วิจัยต้องสามารถค้นหาคำตอบหรือความรู้หรือคำตอบของปัญหาแล้วริเริ่มสร้างสรรค์ที่จะสร้างผลงานหรือนวัตกรรมจากงานวิจัยที่มีศักยภาพจนสามารถนำไปใช้ได้จริง (วิโรจน์ หมั่นเทพ, 2564) ในส่วนของการปรับปรุงเพิ่มเติม นั้น หลักสูตรควรพิจารณาประเด็นในการสะท้อนถึงการสร้างหลักสูตรที่สอดคล้องกับบริบทความเปลี่ยนแปลงของสังคม ทั้งในด้านความต้องการพิเศษเชิงพื้นที่ที่มีการหลั่งไหลของกลุ่มคน ทำให้หลักสูตรควรสะท้อนให้เห็นถึงการสร้างมหาบัณฑิตที่มีความตระหนักเกี่ยวกับความแตกต่างระหว่างบุคคล สามารถเป็นส่วนหนึ่งของสังคมพหุวัฒนธรรมที่มีความหลากหลาย และเป็นต้นแบบที่ดีในการยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล ซึ่งเป็นคุณลักษณะสำคัญของครูปฐมวัยในปัจจุบัน (Aldridge, Calhoun & Aman, 2000) อีกทั้งหลักสูตรควรมีการพิจารณาเพิ่มเติมทักษะด้านเทคโนโลยีดิจิทัลที่สะท้อนให้เห็นเป้าหมายในการผลิตมหาบัณฑิตที่มีความสามารถในการใช้และเลือกใช้เทคโนโลยีมาจัดการศึกษาได้เหมาะสมกับช่วงวัยของเด็ก มีแนวคิดแนวปฏิบัติ และมีความสามารถในการใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีดิจิทัลอย่างชาญฉลาด มีการบริหารจัดการ กำกับตนเองได้ รวมถึงรู้เท่าทันและสามารถปกป้องตนเองจากความเสี่ยงต่างๆ ที่อาจเกิดขึ้นจากการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล รวมทั้งเคารพสิทธิตนเองและผู้อื่น มีความรับผิดชอบต่อสังคม (สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้, 2564)

2. การประเมินด้านปัจจัยนำเข้า

ประเด็นที่สอดคล้องกันระหว่างผลการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพจากการประเมินด้านปัจจัยนำเข้าของหลักสูตร คือภาพรวมที่มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.82$, $\sigma = 0.42$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านย่อย พบว่า ด้านอาจารย์มีคะแนนเฉลี่ยมากที่สุด ($\mu = 4.99$, $\sigma = 0.11$) สอดคล้องกับความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูล ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากหลักสูตรได้ดำเนินการรักษามาตรฐานคุณภาพของอาจารย์ตามประกาศคณะกรรมการมาตรฐานการอุดมศึกษา เรื่องเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา ทั้งในส่วนของอาจารย์ผู้สอน อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ โดยดำเนินการอย่างต่อเนื่องผ่านกระบวนการประกันคุณภาพของหลักสูตร นอกจากนี้ในส่วนของอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรยังได้กำหนดภาระหน้าที่ในการบริหารและพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอน ตั้งแต่การวางแผน การควบคุมคุณภาพ การติดตามประเมินผล และการพัฒนาหลักสูตร รวมถึงการกำหนดปรัชญาและวัตถุประสงค์ของหลักสูตร มีความสัมพันธ์สอดคล้องกับแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษาของชาติ ปรัชญาของการอุดมศึกษา ปรัชญาของสถาบันอุดมศึกษาและมาตรฐานวิชาการและวิชาชีพที่เป็นสากล (กระทรวงศึกษาธิการ, 2558)

ประเด็นที่แตกต่างกันระหว่างผลการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพจากการประเมินด้านปัจจัยนำเข้าของหลักสูตร พบว่า ข้อมูลเชิงปริมาณแสดงผลการประเมินปัจจัยนำเข้ารายด้านว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุดทุกรายการ แต่จากข้อมูลเชิงคุณภาพสะท้อนว่าด้านผู้เรียนและการรับเข้า ควรมีการพิจารณาเพิ่มเติมเกี่ยวกับกลุ่มกิจการดูแลเด็กปฐมวัยขนาดเล็กที่เป็นความต้องการของกลุ่มเศรษฐกิจใหม่ภาคตะวันออก ในปัจจุบันมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้ อาจจะเนื่องมาจากมหาวิทยาลัยบูรพาอยู่ในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ดังนั้นจึงมีความต้องการของแรงงานและผู้ประกอบการ เป็นแหล่งลงทุนสำหรับอุตสาหกรรมเป้าหมายที่ใช้

เทคโนโลยีสูงและกิจกรรมทางเศรษฐกิจอื่น ๆ ที่ใช้เทคโนโลยีสูง และเป็นแหล่งสะสมทุนและเทคโนโลยี เพื่ออนาคตที่ยั่งยืนของประเทศไทย จึงมีการตั้งรกรากและย้ายถิ่นฐานเข้ามามากขึ้น ส่งผลต่อความต้องการ กิจการดูแลเด็กปฐมวัยมากยิ่งขึ้นตามไปด้วย สอดคล้องกับแผนปฏิบัติการการพัฒนาบุคลากร การศึกษา การวิจัย และเทคโนโลยี รองรับการพัฒนาเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (สำนักงานคณะกรรมการนโยบาย เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก, 2561) ซึ่งมีเป้าหมาย ในการยกระดับการพัฒนาบุคลากร การศึกษา การวิจัย และเทคโนโลยีในพื้นที่สามจังหวัด ได้แก่ ฉะเชิงเทรา ชลบุรีและระยอง อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดผลในทาง ปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม เพื่อนำการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกให้เป็นพื้นที่ยุทธศาสตร์ใน การขับเคลื่อนและยกระดับการพัฒนาของประเทศตามนโยบายประเทศไทย 4.0

3. การประเมินด้านกระบวนการ

ประเด็นที่สอดคล้องกันระหว่างผลการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพจากการประเมินด้าน กระบวนการของหลักสูตร คือภาพรวมด้านกระบวนการมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.94$, $\sigma = 0.24$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านย่อย พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุดทุกรายการ โดยด้าน การจัดการเรียนการสอนมีคะแนนเฉลี่ยมากที่สุด ($\mu = 4.98$, $\sigma = 0.14$) สอดคล้องกับความคิดเห็นของผู้ให้ ข้อมูล ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และกิจกรรมเสริมหลักสูตร เน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ และใช้กลยุทธ์การสอนเชิงรุก (Active Learning) ที่ใช้หลักการ 4 ประการคือ 1. การสร้างบรรยากาศแห่งการรับฟังและความไว้วางใจ 2. การเลือกและตัดสินใจ 3. การวางแผนการเรียนรู้ และ 4. การสะท้อนความคิดและให้ข้อมูลป้อนกลับ นอกจากนี้กระบวนการการวัดและประเมินผลที่มีการ ประเมินครบทุกด้านคือ พุทธิพิสัย ทักษะพิสัย และจิตพิสัย ตามแนวคิดของ Bloom (1956) และมีการทวนสอบ ในทุกภาคการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับ ชินวัณน์ ไช้เกตุ และคณะ (2564) กล่าวว่า การออกแบบการเรียนรู้โดย มีกรอบมาตรฐานคุณวุฒิเป็นหลักในกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ และการวัดประเมินผลการเรียนรู้ที่สอดคล้อง กับหลักสูตรสะท้อนถึงการมีระบบการกำกับติดตามการประกันคุณภาพที่ครอบคลุมถึงการมีกระบวนการทวนสอบ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้เป็นสิ่งสถาบันอุดมศึกษาที่จัดการเรียนการสอนจำเป็นต้องดำเนินการให้มีการทวนสอบ ในทุกระดับการศึกษา เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียว่าจะได้รับการจัดการศึกษาที่ดีและมี มาตรฐาน และสอดคล้องกับ Oliva & Gordon (2013) และ Ornstein & Hunkins (2018) ที่กล่าวว่า การจัดการศึกษาที่ดีต้องเริ่มจากหน่วยเล็กที่สุด คือ ระดับรายวิชา (Course) และนำไปสู่ระดับโปรแกรม (Program) ของหลักสูตร การปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงมาจากการทวนสอบผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนตาม มาตรฐานผลการเรียนรู้ ซึ่งทุกกระบวนการมีความสำคัญเป็นอย่างมากในการผลิตบัณฑิตให้มีคุณภาพ

ประเด็นที่แตกต่างกันระหว่างผลการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพจากการประเมินด้าน กระบวนการของหลักสูตร พบว่า ข้อมูลเชิงปริมาณแสดงผลรวมของกิจกรรมเสริมหลักสูตรมีความเหมาะสมอยู่ ในระดับมากที่สุด แต่จากข้อมูลเชิงคุณภาพด้านกิจกรรมเสริมหลักสูตร ผู้ให้ข้อมูลสะท้อนว่าหลักสูตรควรเพิ่ม กิจกรรมเสริมหลักสูตรเกี่ยวกับการศึกษาดูงาน เพื่อให้บัณฑิตได้มีโอกาสเรียนรู้นอกห้องเรียนในบริบทจริงที่ แตกต่าง รวมทั้งการสร้างสัมพันธไมตรี เกิดความรักความผูกพันกับหลักสูตรมากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ

ข้อค้นพบจากงานวิจัยเพื่อพัฒนาทักษะศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียนคือการจัดประสบการณ์ที่สัมพันธ์เชื่อมโยงกับชีวิตจริง โดยใช้สถานการณ์ที่หลากหลาย การค้นหาข้อมูลจากแหล่งปฐมภูมิ การศึกษาคุณงานจึงนับเป็นรูปแบบการเรียนรู้นอกห้องเรียนรูปแบบหนึ่งที่บูรณาการศาสตร์ต่างๆ เข้าด้วยกันเพื่อให้ผู้เรียนจะได้รับประสบการณ์ตรงที่ครอบคลุม รวมทั้งการเสริมสร้างปฏิสัมพันธ์แบบร่วมมือ ฝึกการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การเชื่อมโยงความรู้จากการเรียนรู้ทฤษฎีกับประสบการณ์ตรงที่หลากหลายได้อย่างมีประสิทธิภาพ (อรนุช ลิ้มตศิริ, 2560; Shechtman & other, 2016)

4. การประเมินด้านผลผลิต

ประเด็นที่สอดคล้องกันระหว่างผลการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพการประเมินด้านผลผลิตของหลักสูตร พบว่า ภาพรวมของผลผลิตมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.93$, $\sigma = 0.27$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านย่อยพบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุดทุกรายการ ด้านย่อยที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านคุณภาพบัณฑิตโดยรวม ($\mu = 4.96$, $\sigma = 0.20$) สอดคล้องกับความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูลที่สรุปว่าบัณฑิตมีผลการเรียนรู้ตามความคาดหวังของหลักสูตรอย่างโดดเด่นทุกด้าน ด้านย่อยอีกด้านหนึ่งที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุดเท่ากัน คือ ด้านคุณธรรมจริยธรรม ($\mu = 4.96$, $\sigma = 0.20$) ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูลที่สรุปว่าบัณฑิตมีคุณลักษณะที่โดดเด่นด้านหนึ่ง คือ มีจิตวิญญาณความเป็นครูสูง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะหลักสูตรมีการกำหนดปรัชญาอย่างเป็นระบบชัดเจนร่วมกัน มีการสื่อสารกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ส่งผลให้การจัดการเรียนรู้และการประเมินเพื่อพัฒนามหาบัณฑิตบรรลุผลลัพธ์การเรียนรู้อย่างสอดคล้องสัมพันธ์กับปรัชญาดังกล่าว สอดคล้องกับรายงานการประเมินตนเอง (Self-Assessment Report: SAR) ของหลักสูตรฯ ประจำปี 2565 ที่ได้วิเคราะห์องค์ประกอบของปรัชญาทำให้ตระหนักถึงวัตถุประสงค์ของการศึกษา (Why you teach) สารสำคัญที่ต้องการสอน (What you teach) และวิธีการสอน (How you teach) ดังที่ Bailey (2010) กล่าวว่า ปรัชญาคือหลักคิดที่สำคัญที่จะทำให้การเรียนการสอนมีหลักการและเป้าหมายทางการศึกษา ปรัชญาจะช่วยกำหนดแนวทางให้การศึกษาซึ่งเป็นกิจกรรมที่ทำให้บุคคลเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปตามเป้าหมายการศึกษาที่พึงปรารถนาได้อย่างชัดเจน

ประเด็นที่แตกต่างกันระหว่างผลการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพจากการประเมินด้านผลผลิตของหลักสูตร คือ ผลการวิจัยเชิงปริมาณด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบมีคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุด ($\mu = 4.90$, $\sigma = 0.30$) ในขณะที่ผลการวิจัยเชิงคุณภาพ พบว่า ความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูลสรุปว่าบัณฑิตมีความเป็นผู้นำ สามารถทำงานร่วมกับเพื่อนร่วมงานและผู้เกี่ยวข้องในองค์กรวิชาชีพได้เป็นอย่างดี ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะในช่วงสถานการณ์การระบาดของโรคโควิด 19 ทำให้มีการปรับการดำเนินการต่างๆ มาเป็นรูปแบบออนไลน์มากกว่าการดำเนินการในที่ตั้ง ทั้งกิจกรรมการจัดการเรียนรู้อาสาสมัคร การสอบวิทยานิพนธ์ รวมทั้งการให้คำปรึกษา การปฐมนิเทศ โครงการที่ปฐมนิเทศสายใยสู่ชุมชน ปรับเป็นการจัดการอบรมออนไลน์แบบให้เปล่า และงดเว้นบางกิจกรรม เช่น กิจกรรมไหว้ครูของสาขา ซึ่งอาจจะส่งผลให้ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบมีผลคะแนนเฉลี่ยต่ำที่สุดแต่อย่างไรก็ตาม การพยายามปรับกิจกรรมทั้งหมดของหลักสูตรให้สามารถดำเนินไปได้ด้วยดีท่ามกลาง

สถานการณ์ดังกล่าว ประกอบกับคุณลักษณะของนิสิตที่เติบโตมากับเทคโนโลยีส่งผลให้สามารถปรับตัวได้ และผลการเรียนรู้ของหลักสูตรดังกล่าวยังคงมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุดเช่นเดียวกับด้านอื่นๆ ก็เป็นไปได้ ซึ่งสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570) ที่กล่าวว่า จากวิกฤติโควิด 19 ทำให้สังคมถูกเร่งให้เปลี่ยนแปลงเข้าสู่สังคมดิจิทัล รูปแบบการทำงานมีความยืดหยุ่นสูง ผนวกกับสังคมที่มีความเฉพาะตัวในแต่ละบุคคล (Individualization) มากขึ้น ประชากรวัยทำงานในปัจจุบันเติบโตมากับเทคโนโลยีส่งผลให้มีรูปแบบการใช้ชีวิตที่เปลี่ยนแปลงมาสู่ปฏิสัมพันธ์ทั้งออฟไลน์และออนไลน์ ตลอดจนมีมนุษยสัมพันธ์อย่างเปิดกว้าง ยืดหยุ่นในสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว สามารถประยุกต์ใช้เทคโนโลยีในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ได้เป็นอย่างดี (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2565)

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

การนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลไปปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรให้มีความทันสมัยและสอดคล้องกับความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย รวมทั้งคณะกรรมการบริหารหลักสูตรควรมีแผนการรองรับกรณีมีการเปลี่ยนแปลงกฎเกณฑ์ต่าง ๆ เพื่อมิให้มีผลกระทบกับนิสิต

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

การประเมินหลักสูตรอาจจะมีการทดสอบความคงทนความรู้กับบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาเพิ่มเติมอีกหนึ่งรายการประเมินผลผลิต และควรมีการประเมินหลักสูตรระหว่างมีการใช้หลักสูตรในระยะ 2 ปี เพื่อการปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอน

เอกสารอ้างอิง

- ชินวัฒน์ ไช้เกตุ และคณะ. (2564). ผลการเรียนรู้ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติของ นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาพลศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. *วารสาร มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา*, 9(1), 56-78.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). “ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา แห่งชาติ พ.ศ. 2552”. ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 126 ตอนพิเศษ 125 ง, 31 สิงหาคม 2552 (หน้า 17-19).
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2558). “ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับ บัณฑิตศึกษา พ.ศ.2558” ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 132 ตอนพิเศษ 295 ง, 13 พฤศจิกายน 2558 (หน้า 12-24).
- ชินวัฒน์ ไช้เกตุ และคณะ. (2564). ผลการเรียนรู้ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติของ นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาพลศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. *วารสาร มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา*, 9(1), 56-78.

- มารุต พัฒผล. (2556). *การประเมินหลักสูตรเพื่อการเรียนรู้และพัฒนา* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: อาร์ แอนด์ เอ็น ปรีนท์.
- มารุต พัฒผล. (2563). การวิจัยและพัฒนานวัตกรรมหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้. *วารสารศิลปากร ศึกษาศาสตร์วิจัย*, 12(1). 1-16.
- มาเรียม นิลพันธุ์. (2558). *การประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร*. นครปฐม: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วาริรัตน์ แก้วอุไร. (2565). *การวิจัยเพื่อพัฒนาหลักสูตรและการสอน*. พิษณุโลก: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2554). *การพัฒนาหลักสูตรระดับอุดมศึกษา* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: อาร์ แอนด์ ปรีนท์.
- วิโรจน์ หมั่นเทพ. (2564). มุมมองใหม่เรียนรู้วิจัยอย่างมีความสุข. *วารสารวิทยวิชาการ*, 4(1), 223-232.
- สำนักงานคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก. (2561) *แผนปฏิบัติการการพัฒนาศักยภาพ การศึกษา การวิจัย และเทคโนโลยี รองรับการพัฒนาเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก*. สืบค้นจาก <https://www.eeco.or.th/>
- สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้. (2564). *8 ทักษะความเป็นพลเมืองดิจิทัล*. สืบค้นจาก <https://www.okmd.or.th/okmd-kratooktomkit/4673/>
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2565). “แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570)”. ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 139 ตอนพิเศษ 258 ง, 1 พฤศจิกายน 2565 (หน้า 1-18).
- อรนุช ลิมตศิริ. (2560). การศึกษานอกห้องเรียนเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21. *Veridian E-Journal, Silpakorn University*, 10(3). 1643-1658.
- Aldridge, J., Calhoun, C. & Aman, R. (2000). 15 Misconceptions about multicultural education. *Focus on Elementary*, 12(3), 1-6.
- Bailey R. (2010). *The philosophy of education: An introduction*. London: Bloomsbury.
- Bloom, Benjamin S. (1956). *Taxonomy of education objective handbook I: Cognitive*. New York: David Mackey Company.
- Oliva, P. F., & Gordon II, W. R. (2013). *Developing the curriculum* (8th ed.). Singapore: Pearson Education South Asia Pte Ltd.
- Ornstein, A. C., & Hunkins, F. P. (2018). *Curriculum foundations, Principles and issues* (7th ed.). New Jersey: Englewood Cliffs.
- Shechtman, N., et al. (2016). *Empowering adults to thrive at work: Personal success skills for 21st century jobs: A report on promising research and practice*. Chicago, IL: Joyce Foundation.

- Stufflebeam, D.L., et al. (2008). *The CIPP model for evaluation*. In faculty education, Naresuan University. International Seminar on New Directions in Educational Research, Measurement and Evaluation: The 16th Thailand Education Research, Measurement and Evaluation Get-together, 17-18 January, 2008. (pp.9-23). Phitsanulok: Naresuan University.
- Stufflebeam, D. L., & Coryn, L.S.. (2014). *Evaluation theory, models, and applications* (2nd ed.). USA: Jossey– Bass A wiley imprint.
- Stufflebeam, D. L., & Shinkfield, A. J. (2007). *Evaluation theory, models, & application*. San Francisco: John Wilwy.

การอ้างอิงบทความ

ศิริประภา พลทธิกุล, เหวง ช้อนบุญ, สุกัลยา สุเมธ และชนาสร นิมนวล. (2566). การประเมินหลักสูตร การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย (หลักสูตรใหม่ พ.ศ. 2561) คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา. *e-Journal of Education Studies, Burapha University*, 5(4), 15-29. สืบค้นจาก <https://so01.tci-thaijo.org/index.php/ejes/article/view/269129>

